



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Kamila Ożarowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jarosława Szuberta,
w sprawie S.G., W.W., J.K. oskarżonych z art. 271 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 8 października 2024 r.,
kasacji wniesionych w stosunku do oskarżonych S.G., W.W., J.K. przez prokuratora
oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie
z dnia 15 listopada 2023 r., sygn. akt IV Ka 1448/23
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Suchoj Beskidzkiej
z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt II K 334/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Jacek Błaszczyk Dariusz Kala Michał Laskowski

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Suchoj Beskidzkiej, wyrokiem z dnia 17 maja 2023 r., sygn. II K 334/22, uznał S.G. za winnego popełnienia 209 czynów opisanych w punktach 1-209 części wstępnej wyroku (a wcześniej aktu oskarżenia), z tym że przyjął, iż poświadczenie nieprawdy w każdym wypadku polegało na stwierdzeniu, że prace zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, a wszystkie urządzenia i materiały pozostawały zgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, co nie polegało na prawdzie oraz przyjął, że przypisane oskarżonemu czyny zostały popełnione w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności, co stanowi ciąg przestępstw z art. 271 § 1 k.k. i za ciąg ten wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Ponadto wymierzono S.G. karę 250 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych.

Tym samym wyrokiem Sąd uznał W.W. za winnego popełnienia zarzuczanych mu czynów opisanych w punktach 1-129 części wstępnej wyroku, z tym że przyjął, iż poświadczenie nieprawdy w każdym wypadku polegało na stwierdzeniu, że prace zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, a wszystkie urządzenia i materiały pozostawały zgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, co nie polegało na prawdzie oraz przyjął, że przypisane oskarżonemu czyny zostały popełnione w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności, co stanowi ciąg przestępstw z art. 271 § 1 k.k. i za ciąg ten wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Ponadto wymierzono mu karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych.

Sąd Rejonowy umorzył ponadto warunkowo na okres próby wynoszący jeden rok postępowanie karne przeciwko J.K. o czyny opisane w punktach 1-5 części wstępnej wyroku, wyczerpujące dyspozycję z art. 271 § 1 k.k., z tym że przyjął, iż poświadczenie nieprawdy w każdym wypadku polegało na stwierdzeniu, że prace zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, a wszystkie urządzenia i materiały pozostawały zgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, co nie polegało na prawdzie. Sąd orzekł ponadto od J.K. na rzecz Funduszu Pomocy

Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w wysokości 1.000 złotych.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami obrońcy oskarżonych.

Po ich rozpoznaniu Sąd Okręgowy w Krakowie, wyrokiem z dnia 15 listopada 2023 r., sygn. IV Ka 1448/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił S.G., W.W. i J.K. od popełnienia zarzucanych im czynów.

Kasacje od tego wyroku wnieśli prokurator i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego Powiatu S. w S.

Prokurator Rejonowy w Suchoj Beskidzkiej zaskarżył wyrok w całości i zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., poprzez dokonanie niepełnej i pobieżnej kontroli instancyjnej, w wyniku przyjęcia błędnego poglądu, że opis czynów przypisanych oskarżonym w wyroku Sądu Rejonowego w Suchoj Beskidzkiej z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt IIK 334/22 nie wskazuje na czym miało polegać poświadczenie nieprawdy oraz błędnym przyjęciu, że zmiana opisu czynów przypisanych oskarżonym w wyroku Sądu I instancji doprowadziła do dekompletacji znamion przestępstwa z art. 271 § 1 k.k., podczas gdy we wskazanym wyroku Sąd I instancji stwierdził, że poświadczenie nieprawdy w każdym wypadku polegało na stwierdzeniu, że prace zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, a wszystkie urządzenia i materiały pozostawały zgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, a to nie polegało na prawdzie, a ponadto Sąd uznał oskarżonych za winnych czynów zarzucanych im aktem oskarżenia i nie wyeliminował z opisu przypisanych oskarżonym czynów szczegółowo wymienionych materiałów i urządzeń, co do których oskarżeni niezgodnie z prawdą poświadczali, że zostały one zamontowane, wobec czego przyjęty przez Sąd I instancji opis czynów przypisanych oskarżonym zawierał komplet znamion przedmiotowych przestępstwa z art. 271 § 1 k.k., w tym wskazanie na czym miało polegać poświadczenie nieprawdy, co w konsekwencji doprowadziło do wadliwego orzeczenia uniewinniającego oskarżonych S.G., W.W. i J.K..

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego również zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie w całości i zarzucił „rażące naruszenia prawa materialnego i procesowego, które miały istotny wpływ na treść tego orzeczenia, tj.:

1. obrazę przepisu art. 271 § 1 kodeksu karnego w zw. z art. 647 k.c. w zw. z art. 12 ust. 6 Prawa budowlanego w zw. z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegającą na bezpodstawnym przyjęciu tego, że użyte w części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji w pkt I, IV, VII, pojęcie „zasad sztuki budowlanej” (tj. użyte przez Sąd I instancji „prace zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej”) jest pojęciem niezdefiniowanym, wysoce ocennym, które nie może przez to stanowić elementu opisu znamion przypisanych oskarżonym czynów przestępnych, podczas gdy pojęcie to występuje w treści inkryminowanych protokołów zdawczo- odbiorczych podpisanych przez oskarżonych, przepisach prawnych, a także powszechnie w praktyce budowlanej, co powoduje, że jego znaczenie jest ustalone i nie ma wyłącznie ocennego charakteru, a w konsekwencji może, w rozumieniu art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., służyć do określenia przypisanych Oskarżonym czynów przestępnych z art. 271 § 1 k.k.;
2. obrazę przepisu art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 29 ust. 1, art. 31 ust. 1 oraz art. 36 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych w zw. z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegającą na bezpodstawnym przyjęciu tego, że użyte w wyroku Sądu I instancji, pkt I, IV, VII, pojęcie „zgodności ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia” (tj. użyte przez Sąd I instancji „wszystkie urządzenia i materiały pozostawały zgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia”) jest pojęciem niezdefiniowanym wysoce ocennym, które nie może przez to stanowić elementu opisu znamion przypisanych Oskarżonym czynów przestępnych, podczas gdy pojęcie to występuje w treści inkryminowanych protokołów zdawczo-odbiorczych podpisanych przez Oskarżonych, przepisach prawnych, a także powszechnie w praktyce budowlanej, co powoduje, że jego znaczenie jest ustalone i nie ma wyłącznie ocennego charakteru, a w konsekwencji może, w rozumieniu art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., służyć do określenia przypisanych Oskarżonym czynów przestępnych z art. 271 § 1 k.k.”

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy w Suchej Beskidzkiej wniósł w pisemnym stanowisku o uznanie kasacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego za zasadną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego okazały się skuteczne w tym znaczeniu, że doprowadziły do uchylenia zaskarżonego nimi wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Podstawą rozumowania Sądu odwoławczego w tej sprawie było uznanie, że zmiany opisu czynów przypisanych oskarżonym były wadliwe, w tym znaczeniu, że przestały one odpowiadać dyspozycji art. 271 § 1 k.k. Sąd ten uznał, że poświadczenie nieprawdy może dotyczyć stwierdzeń, które są obiektywnie niezgodne z rzeczywistością, a więc odnoszą się do okoliczności dających się ocenić w kategorii prawdy i fałszu. Zdaniem Sądu Okręgowego, odwoływanie się w zaskarżonym wyroku do zasad sztuki budowlanej nie odpowiada tym wymogom. Sztuka budowlana nie jest bowiem zdefiniowana i stwierdzenie, że inwestycja jest wykonana zgodnie z jej zasadami ma charakter oceny, a w tej sytuacji nie można mówić o poświadczeniu nieprawdy. W uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku podkreślono, że w opisie czynów przypisanych oskarżonym brak jest przytoczenia tego, jakie materiały i urządzenia pozostawały zgodne ze specyfikacją warunków zamówienia, a jakie nie.

Sąd odwoławczy uznał, że powyższe wady wyroku nie pozwalają na skazanie oskarżonych, a zakaz *reformationis in peius* nie pozwala na konwalidowanie uchybienia przez sąd *ad quem*. Rozumowanie to doprowadziło do wydania wyroku uniewinniającego oskarżonych od zarzucanych im czynów. Przepisy, których obrazę stwierdził Sąd odwoławczy, to art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w związku z art. 271 § 1 k.k. Art. 271 § 1 k.k. określa znamiona przestępstwa określanego jako fałszerstwo intelektualne. Jego sprawca, którym jest funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu poświadczającego

nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne. Przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. to z kolei przepis procesowy, który nakazuje, aby w wyroku skazującym zawarte zostały - dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikacja prawna.

Aby rozstrzygnąć, czy zarzuty kasacji są zasadne należy przyjrzeć się dokładnie, jak w wyroku Sądu pierwszej instancji określono przypisane oskarżonym czyny. Przykładowo poddać należy analizie pierwszy z zarzucanych a następnie przypisanych S.G. czynów. Opis tego czynu z aktu oskarżenia przytoczony został w punkcie 1 części wstępnej wyroku. Oskarżonemu zarzucono, że: w dniu 8.12.2012r w miejscowości S. (...) pełniąc funkcję inspektora nadzoru inwestorskiego dla zadania pod nazwą "Roboty budowlane obejmujące dostawę i montaż 2349 instalacji solarnych dla budynków mieszkalnych na terenie powiatu suskiego, jednej instalacji solarnej dla Szpitala Rejonowego w S. oraz 23 tablic informacyjnych,, poświadczył nieprawdę w protokole zdawczo - odbiorczym nr 343 z dnia 8.12.2012r dla inwestycji zlokalizowanej w S.(...) co do wykonania inwestycji zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i zamontowania wszystkich urządzeń i materiałów zgodnie z wymogami specyfikacji istotnych warunków zamówienia, pomimo nie zabudowania materiałów wynikających z wykazu specyfikacji istotnych warunków zamówienia w postaci zestawu montażowego kolektorów na dach skośny, trzech zaworów odcinających DNI 5, zaworu odcinającego DN20, termometru, manometru, kurka manometrycznego, trzech rurek syfonowych, 3,32 metra rury Cu instalacji solarnej. 4,74 metra rury PP, 5,15 metra rury stalowej, 14,5 metra izolacji otuliny, 26 uchwytów do rur, 5,24 metra przewodów elektrycznych, 6,76 metra przewodów od czujnika temperatury, 19 metrów korytek perforowanych uła przewodów elektrycznych, 1.04 metra rury osłonowej (peszla) przewodów elektrycznych, 0.5 metra blachy dachowej, 4 cegieł, elementu murarskiego na kwotę 1 626.51 zł oraz zabudowanie materiałów niezgodnych z tą specyfikacją w postaci zestawu montażowego kolektorów na dach płaski, dwóch zaworów odcinających DN25, zaworu zwrotnego DN20 termomanometra. pompy podmieszania, filtra siatkowego do wody, 3 metrów rury karbowanej, na kwotę 1 712,83 zł złotych, które to okoliczności miały istotne znaczenie prawne.

Sąd Rejonowy, w części rozstrzygającej wyroku (pkt I) uznał S.G. za winnego

popelnienia zarzucanego mu czynu (i pozostałych 208 czynów), opisanego w punkcie 1, z tym że przyjął, iż poświadczenie nieprawdy polegało na stwierdzeniu, że prace zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, a wszystkie materiały i urządzenia pozostawały zgodne ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia. Sąd pierwszej instancji przyjął zatem opis czynu zawarty w zarzucie, uzupełniając go o powyższe stwierdzenie. Ta sama technika zastosowana została w odniesieniu do wszystkich czynów przypisanych oskarżonym.

Wymóg dokładnego określenia przypisanego sprawcy czynu nie został zdefiniowany w Kodeksie postępowania karnego. To sąd odwoławczy dokonuje oceny, czy wymóg ten został spełniony. Można różnie określać poziom dokładności opisu czynu przypisanego, zwłaszcza gdy, jak w tym wypadku, czyn związany jest z licznymi faktami natury technicznej. W ocenie Sądu Najwyższego przyjęty przez Sąd Rejonowy opis czynu, aczkolwiek zapewne niedoskonały, pozwala jednak uznać, że zawiera on elementy niezbędne z punktu widzenia ustawowych znamion przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. W świetle ustaleń faktycznych dokonanych w tej sprawie przyjąć można, że w odniesieniu do każdego z przypisanych oskarżonym czynów poświadczyli oni w dokumentach okoliczności, które miały znaczenie prawne, a które nie odpowiadały rzeczywistości. Odwołanie się do zasad sztuki budowlanej ma wprawdzie charakter dość ogólny, ale w tym wypadku pozwala na określenie istoty zachowań oskarżonych. Samo pojęcie zasad sztuki budowlanej jest przy tym stosowane i uznawane za punkt odniesienia przy ocenie prawidłowości wykonanej pracy.

Obowiązująca procedura karna nie ma przy tym charakteru formułkowego, co oznacza, iż przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nie zawiera wymogu, aby w opisie czynu przytoczono dosłownie ustawowo określone znamiona czynu zabronionego (zob. wyrok SN z 4 listopada 2016 r., II KK 246/16). Do spełnienia wymogu zawartego w tym przepisie, a więc dokładnego określenia czynu przypisanego oskarżonemu wystarczające jest posłużenie się takimi sformułowaniami, które w sposób niebudzący wątpliwości odpowiadają treści poszczególnych znamion przypisanego sprawcy czynu zabronionego (zob. wyrok SN z 28 marca 2019 r., II KK 198/18). Rygoryzm Sądu Okręgowego w tej materii jest w ocenie Sądu Najwyższego orzekającego w tej sprawie nadmierny. Konieczne w tej

sytuacji jest ponowne przeprowadzenie postępowania odwoławczego i pogłębione rozważenie przedmiotowej kwestii.

Jacek Błaszczyk Dariusz Kala Michał Laskowski

WB

[ał].